

LES FORCES POLÍTQUES MARGINADES DEL SISTEMA

Durant la primera etapa de La Restauració diversos partits polítics van esdevenir les forces d'oposició al sistema. Malgrat que van arribar a tenir en alguns casos representació parlamentària, no van aconseguir mai un nombre suficient de diputats per poder configurar una minoria influent, i molt menys per poder formar govern. El sistema polític creat per Cánovas del Castillo, basat en la massiva i sistemàtica manipulació electoral impedia a la pràctica que qualsevol altre partit que no fos el Liberal o el Conservador poguessin guanyar les eleccions, un fet al que hem d'afegir que fins 1881, en que el govern liberal de Sagasta aprova la llibertat d'associació, una part d'aquesta oposició política, essencialment el moviment obrer, era il·legal. Dintre de l'oposició al sistema canovista destacarem el republicanisme, el carlisme i altres moviments ultraconservadors, els nacionalismes (apareguts a finals del segle XIX) i el moviment obrer.

EL REPUBLICANISME:

Estaven fortament dividits i debilitats després de l'experiència de la I^a República, havent de fer front al descens de part dels seus votants, la pèrdua de bona part de la seva base electoral, decantada cap als nous grups internacionalistes com els anarquistes i els comunistes i la repressió governamental. Tots aquests fets van donar lloc a un procés d'adaptació i reorganització de les forces republicanes, que encara els restava més eficaça.

PARTIT REPUBLICÀ POSSIBILISTA

Dirigit per Emilio Castelar, el podem situar a la zona centre o centre dreta de l'espectre polític. És el que es va reorganitzar més ràpidament, no qüestionava l'ordre monàrquic i era partidari del sufragi universal. Acceptaven el joc polític de La Restauració, participant de forma minoritària al govern d'alguns municipis i diputacions. La seva proximitat ideològica amb el partit Liberal va fer que al 1890 s'acabés per integrar en aquest partit.

PARTIT REPUBLICÀ PROGRESSISTA

Dirigit per Manuel Ruiz Zorrilla i altres polítics del Sexenni democràtic. Zorrilla, antic monàrquic, es va convertir en un radical defensor de la república. El partit comptava amb el suport d'un petit grup de militars, la ARM o Associació Republicana Militar (fundada per reservistes i que va arribar a tenir prop de 7.000-8.000 membres), i fins i tot van intentar tornar al recurs dels pronunciaments, però les seves conspiracions van quedar ràpidament aturades. El partit va entrar en greu crisi a la mort del seu líder.

PARTIT REPUBLICÀ CENTRALISTA

Hereu del republicanisme unitari, va ser un intent de Nicolás Salmerón de crear un partit republicà que aglutinés diferents sectors del republicanisme. Partidaris d'una república centralista, sense gaire força electoral.

PARTIT REPUBLICÀ DEMOCRÀTIC FEDERAL

Dirigit per Pi i Margall, va patir una pèrdua de suport del seu electorat després de la república i va patir varies escissions, com la protagonitzada per Valentí Almirall. Eren partidaris d'establir un sistema democràtic, basat en una república federal, amb sufragi universal i drets amplis. El podríem situar a l'esquerra de l'espectre polític durant l'època de La Restauració.

Amb la introducció del sufragi universal a partir de 1890 es va estimular la formació de coalicions electorals, com la Unión Republicana, que aglutinava diverses tendències republicanes tret dels possibilistes i que malgrat el sistema va obtenir bons resultats a les eleccions de 1893.

EL MOVIMENT OBRER:

El moviment obrer es situa a l'extrema esquerra de l'espectre polític, i està conformat per dues grans ideologies, el marxisme o comunisme i l'anarquisme. Els objectius més immediats de tots dos grups era la millora de les condicions de vida de la classe obrera i a la llarga la destrucció del sistema de la Restauració per tal d'arribar a la societat comunista.

PSOE (PARTIT SOCIALISTA OBRER ESPANYOL)

Fundat al 1879 per Pablo Iglesias, era un partit d'extrema esquerra d'ideologia marxista que defensava la revolució obrera i l'establiment d'una dictadura del proletariat, però que a curt termini buscava la millora de les condicions laborals i de vida de la classe obrera. Tindrà forta implantació a Madrid i Astúries i s'anirà estenent per altres punts de la península. No serà fins 1910 que aconseguirà el seu primer representant al parlament.

L'ANARQUISME

Fidels a la seva ideologia els anarquistes no formen partits polítics, tot i que les seves accions sí tenen conseqüències a nivell polític. Prohibit fins 1881, l'anarquisme veurà com es formen dos grups principals, els anarcosindicalistes, que continuaran la seva lluita a través dels sindicats assemblearis per tal de millorar les condicions de vida dels obrers i preparar-se per implantar la societat comunista a través de la vaga general revolucionària, i els anarcocomunistes o anarquistes llibertaris, partidaris de l'acció directa i de l'atac directe contra els símbols de l'estat, un corrent que desembocaria en l'anomenada etapa terrorista, essent responsable de nombrosos atemptats contra elements simbòlics del poder, com l'església o l'atemptat contra el Liceu, així com també l'assassinat d'importants líders polítics com el mateix Cánovas al 1897.

El principal sindicat anarquista a principis de la Restauració serà el FTRE, la Federació de Treballadors de la Regió Espanyola, creat al 1881 a Barcelona. La repressió del govern i les disputes internes va fer que comencés a fragmentar-se, dissolent-se definitivament al 1888. L'anarquisme sindicalista perdria força durant aquests anys i no tornarem a trobar una organització anarquista forta fins la fundació de la CNT al 1910.

L'OPOSICIÓ ULTRA CONSERVADORA, EL CARLISME I ELS SEUS DERIVATS:

A l'extrema dreta de l'espectre polític trobaríem el carlisme i els moviments afins que s'escindeixen d'aquesta ideologia. L'any 1876 les partides carlines eren derrotades definitivament posant punt i final a la III^a Guerra Carlina, suposant d'aquesta forma la derrota definitiva del carlisme per via militar, obligant al carlisme a derivar cap a moviment polític, a la vegada que quedava molt afeblit. Durant el mateix 1876 el pretendent carlí marxava d'Espanya cap a l'exili, d'on no tornaria, ja que es va prohibir de forma explícita la seva presència a Espanya. Aquesta situació va provocar una greu crisi dintre del carlisme, fet que va provocar que alguns membres destacats, com Ramon Cabrera, acabessin per reconèixer a Alfons XII com a rei i s'integressin als conservadors.

A partir de 1886 es va iniciar un procés de renovació del partit carlí de la mà de Juan Vázquez de Mella, proposant un programa polític adaptat als nous temps (Acta de Loredan) mantenint la defensa del catolicisme, el foralisme, l'autoritat del pretendent carlí i l'oposició a la democràcia, tot i que ja no refusaven el liberalisme. Aquests canvis no van agradar a tot el carlisme, provocant l'oposició d'un sector del partit que considerava que es donava més importància als temes polítics i deixava de banda la religió, donant com a resultat l'escissió d'un grup del carlisme, dirigit per Ramón Nocedal, que va fundar el Partido Católico Nacional i que va deixar de reconèixer a Carles com a pretendent al tron (Carles VII segons els carlins, nét de Carles Maria Isidre).

A partir de 1890 el carlisme sota el nom de Comunió Tradicionalista, s'organitzarà a partir de cercles per difondre's per tota Espanya amb la intenció de convertir-se en un partit de masses, essent més fort a les zones

tradicionalment carlines, com País Basc, Navarra, el Maestrat i les zones interiors de Catalunya i València. L'any 1896 van aconseguir 10 diputats.

ELS NACIONALISMES:

Sorgits a finals del segle XIX, els nacionalismes tindran més implantació a Catalunya i País Basc i en menor grau a Galícia. Ideològicament els trobarem de forma molt majoritària al sector polític conservador, especialment a Euskadi. Volen el reconeixement de la identitat cultural de les regions on apareixen i l'autogovern dels seus territoris, defensen la llengua i costums propis del territori.

PNB (PNV / EAJ) : PARTIT NACIONALISTA BASC

Fundat al 1895 per Sabino Arana, de caràcter nacionalista molt conservador, defensa els valors catòlics i tradicionals i reivindica la "raça" basca com a grup ètnic particular i diferenciat de la resta de la península. Aspiren a la independència d'Euskadi.

CATALUNYA

El principal partit nacionalista català durant la Restauració serà la Lliga Regionalista (1901), d'ideologia nacionalista conservadora i liderada per Francesc Cambó, partit hereu de la Lliga de Catalunya (1886) i la Unió Catalanista (1891).